

Megjelenik hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési díj:
Egész évre . . . . . 12 frt. o. 6.
Félévre . . . . . 6 " " " "
Évnyegyedre . . . . . 3 " " " "
Egy órára . . . . . 1 " " " "

Szerkesztői szállás:
belső szénutca 131. szám.
Kiadó hivatal:
középutca Stein J. könyvkereskedése.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési díj:
öt hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr.
2-ször 6 kr. 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.
Hirdetések felvételeinek:
Bécsben: Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22.)
Haaenstein és Voglernál (Neuer Markt 11 szám.)
Pesten: Zeisler M. (Király utca 60 sz.)
Nyitléri cikkek
sora után 20 kr. előleg beklüldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.
Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

Előfizetési felhívás

„K. KÖZLÖNY”

1869-iki folyamára.

Egy évre . . . . . 12 forint o. ért.
Félévre . . . . . 6 " " " "
Évnyegyedre . . . . . 3 " " " "
Egy órára . . . . . 1 " " " "

Az előfizetési pénzek kiadó Stein Jánoshoz (bel-középutca Stein könyvkereskedése) küldendők, hol a pontos szeptemberig gondoskodva van.

Iskola az államban.

III.

Észak-Amerikában, a szabadság hazájában, a törvényhozók az államtudományok e kérdésre vonatkozó ágában mélyebbre ható felfogásokkal több gyakorlati életrevalóságot mutattak fel; ők belátták már ezelőtt két századdal, az első kivándorlások, hogy a polgári szellem és erkölcs legfőbb biztosítéka az alkotmányos törvényeknek. Ennek alapján még akkor külön választották a nép politikai növelését a vallásos növeléstől. Ott a nép egész növelése politikára van irányozva. Uj-Angliának 1650-diki törvénye így szól: minthogy a Sátán az emberi nemzet ellensége, a halandók tudatlanságában találja fel leghathatóbb fegyverét: az kíváncsikat, hogy a tudományok, melyeket apáink hoztak, velők a sírba el ne temettesenek; minthogy a gyermek-nevelés egyike az állam első érdekeinek: annál fogva az Isten segédelmével rendeltetik. . . . . Következnek a rendeletek, melyek szerint minden községben iskola felállítását rendelik, azokat polgári tisztviselők felügyelete alá helyezik, s a lakókat kemény büntetés alatt kötelezik azoknak fenntartására. Uj-York államban a közoktatás vezetése a kormány kezében van központosítva; az állam minden évben kiszolgáltatja a kollegiumoknak és egyetemeknek azon tőkék kamatait, melyek az iskolák számára vannak alapítva, s a nyilvános iskolák biztosai tartoznak minden évben tudósítást tenni azoknak állapotjáról a köztársaság felügyelőjének. Ott minden embert részeltetnek a tudományok elemi esmereteiben; oktatják hazája történelmére, és a hazai alkotmány főbb elveire; ott a polgárok a politikai nyilvános élet szokásait, jellemét bevizik a magános életbe. Az esküdttszék eszméjét náluk fel lehet találni az iskolai játékokban, és a parlamentari formákban, a vendégségi szertartásokban. A vallásos nevelést a papok vezetik, kik előtt a politikai pályát némelyik államban a törvény, mindenikében a közvélemény elzárta, és ők dicsőségeknek tartják abba nem vegyülni. É-Amerika szabad állam, s benne szabad a vallás; de azért, mert a közoktatást a polgári állam hatalma vezeti, semmi sérelme nem nyilvánul a vallás szabadságának; nem, mert ott szabadság és vallás együtt járnak, mindkettőnek egy érdeke van az államhoz való viszonyában. Tehát a történelmi adatok is az államtudományok a közoktatás mikénti kezdesére vonatkozólag felfejtett elvét támogatják.

Tudjuk a történelemből, hogy kényuralom alatt, midőn az állam hatalma a vallás szabadságát üldözte; midőn állampolitika és vallási szabadság ellentétben állva, egymástól eltérő ösvényt tartottak: mekkora önfeláldozási készséggel védtek minden időben, sőt legközelebből is a patentalis küzdelmekben és a Bach-rendszer korában, a közoktatási német Entwurf uralma alatt Magyarhon és Erdélyi hitfelekezeti hatóságai önállóságokat, egyházaik és iskolái irányában. Ez igenis helyén volt akkor, de alkotmányos országban másként áll a dolog. Itt a polgári és vallásos szabadságok érdekei összetalálkoznak, politika és vallás egymásnak ellenségei nem lehetnek, sőt a mint amaz ismeretes francia tudós, ki az államtudományt nem csupa elméleti okoskodásokból, hanem történelmi adatokból merítette, ki az államtudomány legfontosabb kérdéseinek megfejtésénél nem a csupa elméleti elvont tanokat, hanem a gyakorlati s leginkább életre való tapasztalatokat alkalmazta, helyesen kifejti: alkotmányos államban szabadság és vallás kölcsönös segélyt nyújtanak egymásnak. A

vallás- és szabadságban az emberi tehetségek nemes gyakorlatát, a politikai világban a teremtőtől az ész törekvéseinek szánt mézöt látja; a szabadság a vallásban harcainak és diadalainak bajtársát, gyermekeisége bölcsőjét, jogainak isteni forrását tiszteli: a vallás az erkölcsök menedéke, az erkölcsök a törvények biztosítéka és állandóságának záloga.

A közoktatás részleteire nézve Magyarhonban lehetnek eltérő egyéni nézetek; de az elv keresztülvitelének meghíúsítására törvé ellenvélemény nyilvánulását feltenni sem lehet; mert az igazi műveltség, legyen bár megkötve, valamely vallásos hiedelemtől, de szabad minden politikai előítéletől és a magyar törvényhozókat tagjairól, tartozzanak bármely párthoz, nemzetiséghez, vagy hitfelekezethez, sértés lenne még gondolatban is feltenni, hogy honukkal és századunkkal szemben harczot folytassanak; hogy hazájuk jövődjét, jólétét, hitfelekezeti, vagy nemzetiségi balfelfogásnak feláldozzák; annál kevésbé, mivel a közoktatás felügyelete és vezetése, ha államtisztviselők által kezeltetik, tisztviselői állomásukra minden hitfelekezeti és nemzetiségű polgároknak egyenlő jogosultsága levén, a különböző hitfelekezeti tisztviselők befolyása által a hitfelekezeti érdek is képviseltetik.

Azon elméleti és gyakorlati igazság, hogy a népoktatást és az erkölcsök fejlesztését összhangzásba kell hozni az alkotmányos élettel, az államtudományok elvitázhatatlan tana s jelszava a 19 dik század követelményeinek; annak megvalósulását Magyarhon képviselőtestületétől időről-időre bizton elvárhatjuk.

Lapszemle.

Van a „Kron. Ztg.”nak egy „H. H.” jegyű publicistája, kiről maga a roszakarat sem mondhatná el azt, hogy az ósdiak tömkelegében jár kel, a minthogy soha sem is használja az „ó-szások” ismert kiváltságörző jelszavait, hanem a dolgokat magas szempontból szokta tekinteni. „H. H.” legújabbban a „Kron. Ztg.” 80 ik számában így ír:

A szász földet és a szászokat nem tekinti sem többnek, sem kevesebbnek, mint Magyarország egyik municipiumának, s ezért jelszava: adasék meg az államnak a mi az államé, a helyhatóságnak a mi a helyhatóságé. Ez az ő hazafisága — így szól tovább — ezért a magyar állam közés a municipium külön érdekeit egyaránt szívén hordja. Ha 5, 10, 20 év előtt szükségének vallá azt, hogy a közigazgatás és igazságszolgáltatás tökéletesítése szempontjából meg kell szünni a helyhatósági jogok tulzásainak, különösen államivá kell tenni az igazságszolgáltatást, — ma sem mondhat egyebet, mivel a törvényhozás, közigazgatás és igazságszolgáltatás feladata ma is ugyanaz maradott. Mindig sajnálattal tekintett Erdélyben a különjogok és nemzetiségi elkülönözöttség tulzágaira, mint a melyek a közőj előmozdítását gátolták a ezél mindig az levén, hogyan szerzetessék újabb előny valamelyik nemzetiség számára; azért, már akkor oly intézmények életbeléptetését óhajta, melyek az állampolgárság általános érdekeit emelik, kielégítik és ma sem tehet másként, nem tanácsolhat egyebet.

Ha ma a középkori rendek és elzárkózottsághoz visszatérést ajánlagná, azt legfőlebb azért tehetné, hogy ez idő óta Magyarországnak magyar a kormánya, magyar az állam diplomatai nyelve. Ekkor aztán így kellene szólania: egy bécsi központi német kormánnyal szemben le kelle hulania az állam az államban-féle chinai falnak minden nemzetiségi rajongással egyetemben, de nem a magyar kormány- és törvényhozással szemben. Ezt „H. H.” nem teszi. Nem osztja azon nézetet, hogy nálunk Magyarországon fél-ázsiai állapotok léteznek, mert ha Lajtán túl nagyobb iparos és polgári fejlettséget is tapasztalunk, teljesen le nyomja azt az ugyanott észlelhető politikai gyámsoltalanság s a még mindig uralkodó clericalis-hűbéri és katonai bureaucratikus szellem, a mi amott mintegy második természetökké vált. Mig Magyarországon a politikai darabosság s a közigazgatás és igazságszolgáltatás eddigi hiányosságai stb. mellett — ott találjuk a jobbra törekvését a tiszta szabadelvűséget. De ha a szások nagyobb rokonszenvét a rendszerető, iparos Ausztria iránt menteni lehetne is, ma a viszonyok olyanok, hogy inkább kell szeretniük Pestet, mint Bécsset. A politikában meglévő tényezőkkel számolnak. A politikában az elérhető kell szeretni.

„H. H.” meg van győződve arról, hogy a kor kívánalma szerint az állampolgárság szempontját követő reformok a szász elemet is fölfrissítendik, a mire épen a legégetőbb szükségek van.

Hanem a mig a „Kron. Ztg.” derék cikkírója így lobogtatja a józan felvilágosítás zászlóját, a „Sieb. d. Wbltt.” csak tovább halad a régi úton, vádolja a belügyért, hogy miért nem hallgatta meg az ósdi szász egyetemet s csak az általa teremtett comes informatiójára viti kereszttül a királyföldi újrászervezést. A „Wbltt.” újabb keserű csalódásról beszél, a mely nem volt az első és nem is lesz az utolsó. Azt állítja, hogy az id. szabálypontok az új comes műve; ilyesmit egy régi comes nem állított volna össze, mert hát a szász nemzetiség nagy többsége azt óhajta, a mit a „Wbltt.” — azaz: tiltakozik minden reform ellen.

A „Teleg. Rom.” a népnevelési ügy fontosságára hívja fel olvasói figyelmét. Különösen arra utal, hogy igyekezzenek a románok felekezeti iskoláikat a törvény értelmében felszerelni, nehogy a hiányok miatt közös-iskolákká változzanak, mert ez az anyanyelv művelésére, sőt gyakorlatára is nagyon károsan hatna. E felszólalás alkalmából is méltánylólag szól a „Teleg.” a népoktatási törvényekről s a miniszteri erre vonatkozó útatisításokról.

Municipális választások a Királyföldön.

(Folytatása és vége.)

13. §. Az első választásnál megválasztottnak csak az tekinthető, ki a beadott összes szavazatok általános többségét bírja. Ha a skrutinium után nincsenek kellő számban az általános többséggel választottak, akkor a hiány egy második, az eddig előirt módon keresztülviendő szabad választás által pótlendő ki. Ezen második választásnál az általános többség már nem szükséges. Egyenlő szavazatoknál a sors dönt, s ezen sorsolás a választó-bizottság által azonnal foganatba veendő.

14. §. A választás folyamáról s eredményéről pontos jegyzőkönyv vezetendő, s az a választási bizottságnak által aláírandó. E jegyzőkönyvbe beírandók megválasztottak, feljegyezve, melyik hány szavazatot nyert; efelett — tekintettel az ideigl. statutum 7. §. 2-ik pontjára — bejegyzendők még azok is, kik több kevesebb szavazatot kaptak, még pedig a nyert szavazatok számának sorrendjében le azokig, kikre az összes szavazók 10% esett.

15. §. A községekből a kerületi (széki, vidéki) gyűlésbe küldendő tagok száma (ideigl. stat. 9. §.) a 8. § ban előirt módon egyszerre határozandó meg a képviselőtestület tagjainak számával. Megválasztásuk is a képviselőtestületekkel együtt történik oly formán, hogy minden választó egyszerre két szavazó czédulát ad bé két külön urnába, egyiket a képviselőtestület, másikat a kerületi gyűlés tagjaira. Különbön e választásnál is a 9. § és 14. § szabályai szolgálnak sinormértékül.

16. §. A választás után nyolcz nappal a törvényhatóság főnöke vagy helyettese (9. §.) a megválasztottak közül mindazokkal, kik ellen tiltakozás bé nem jelentettük letéteti az A. ban foglalt minta szerinti esküt. Eskületétel után a képviselőtestület, az ideigl. stat. 7. § értelmében, órátort választ, ki a választás megtörténtével azonnal megesküdtetik a B. alatti eskü-minta szerint.

C) A hivatalnokok választása.

17. §. A mint a képviselőtestületek megalküldésére s a választás folyama ellen felmerülhető felszólalások olintéztettek, a kerületi hatóság megteszi jelentését a comeshez.

18. §. A comes erre elrendeli a községek és jelentékelenebb városok hivatalnokainak megválasztását (ideigl. stat. 28. §.), még pedig a kerületi főnök elnöklete alatt, kinek körébe tartozván a kijelölés joga is, s ki, a comes beleegyezéttel, mint a 9. §-ban tárgyal választásnál, ez alkalommal is küldhet egyes községekbe helyettesét.

19. §. A főnöknek vagy küldött helyettesének gondoskodni kell, hogy ezen hivatalnokok választásával egyidejűleg — habár jelenléte nélkül — végrehajtsák az ideigl. stat. 27. § ban említett hivatalnokok megválasztása is.

20. §. Mindkét választási actus lefolyása után a megválasztottak leteszik a C. szerinti esküt a főnök előtt, ki erről, a kerületi hatóság útján, jelentést teszen a comeshez.

21. §. Minden hivatalnokválasztásnál megküldetik a szavazatok általános többsége, különben a 13. §-ban előszabottak alkalmazandók.

22. §. Amint valamely kerület kisebb városokban és községeiben a tisztújítás megtörtént, azonnal foganatba veszi a comes: a) a kir. városok, székhelyek, b) a székek és vidékek hivatal-

nokainak, az ideigl. statutum és ezen útatisítás értelmében megválasztását, az eddigi szokás szerint; s letéteti a C. szerinti esküt azokkal, kik felsőbb megerősítést nem igénylenek.

23. §. A comes a székek és vidékek főbb politikai hivatalnokainak megválasztásáról szóló jegyzőkönyveket valamennyi választás után felterjeszti a belügyminiszternek megerősítés végett (ideigl. stat. 30. §.) E megerősítés leérkezettével az említett főbb hivatalnokok a comes által a C. alatt előirt eskümintá szerinti felekezettől, miről kerületi hatósága útján, mindenik kerületi gyűlés értesítettik.

24. §. Az id. statutum 29. §-ban előszámlált állomások betöltésére egyetértve a comesal, az újon alakult kerületi hatóságok pályázatot hirdetnek. A beérkezett folyamodványok a comes elé terjesztetnek, ki ezután eszerint állítja össze a kijelölési laistromot, melynek alapján a kerületi gyűlés választási jogát gyakorolja.

A felekesztés itt is választás után azonnal megtörténik, az elnök által, a kerületi gyűlésben.

25. §. A jelenlegi hivatalnokok mindaddig helyeiken maradnak, mig az újon választottak hivatalukat átveszik. Az újjonnan megválasztott tisztviselők, ép ugy mint a többi újraválasztott tisztviselők, csak a felekesztés után foglalhatják el állomásaikat. E közben a főbb tisztviselők teendőit, az újjonnan választott politikai tisztviselők közül a rangra hozzájuk legközelebb állók végzik, kivéve azon esetet, ha az addigi tisztviselők ismét megválasztatnának.

A szultán trónbeszéde.

melyet f. hó 6-kán a nagyvezir jelentése felelve tartott, a következőleg hangzik:

„A most felolvasott jelentésből kitűnik, hogy a mult évben számos törvény és rendelet tétett közzé a közigazgatás újjalakítása, a közbizonyosság felvirágzása, nemkülönben a törvényesékek szervezése végett. Ha e törvények és rendeletek czél szerinten alkalmaztatnak s a régebben fennálló a szükséghez képest módosítottak, országunk és nemzetünk rövid idő múlva a jólét és civilizatio legfelsőbb fokára fog emelkedni s napról-napra növekedni látjuk majd a kormány hatalmát. E nemes czélból állítottatott fel az államtanács, mely fontosságát és magas küldetését teljesen méltányolni fogja.

„A mult évből szerencsés körülményitl emlíhettem fel kormányom jogainak nyilvános elismerését s a nagy hatalmasságoknak irántunk tanúsított jó akaratát, minek oka azon tiszteletben keresendő, a melyet kormányom a nemzetközi szerződések és jogok iránt mindenkor tanúsított. Mint-hogy pedig jövőben hűen szándékozom törvényes jogainkat védeni és ótalmazni, s másrészt a barátságos viszonyt a küldvarokkal fenntartani: külvizonyaink napról napra szilárdabb alapot fognak nyerni.

Másik jótéteménye volt a gondviselésnek azon sajnós zavarok teljes elintézése, melyek különböző okoknál fogva Créta szigetén támadtak. Ma a sziget lakosai tökéletes biztonságot és békét élveznek. E szerencsés eredményt a hadsergeknek s a hozzánk hűn maradt lakosság buzgalmának tulajdoníthatjuk. Intézkedéseket tettem, hogy a sziget lakói minél nagyobb jóléthez helyeztessenek, s mindenki teljes személy- és vagyonbiztonságot élvezhessen.

„Felvirágzásunk egyik alapköve, a hitel újabbban sokkal kedvezőbb viszonyokat öltött, mi főleg az állambevétel növekedésének tulajdonítható. E növekedés kütfeje ismét a kereskedés és földművelés fejlődésének, az államvagyon kezelési reformjának természetes kifolyása. Határozott akaratom, hogy hasznunkra fordítsuk a tapasztaltakat, hogy szüntelen előbbre haladjunk s a budget minél előbb közzététtessék.

„Mint az egyeseknél, a szükséglet az államnál is a civilizatio haladásával jár karöltve. A tudomány és művészet előhaladása oly nagyszertű fölfedezéseket tett a hadiszerek körül és más dolgokban, hogy az állam, mely szilárdul meg akar állani helyzetéhez és segédforrásokhoz képest, kénytelen saját védelméről időről időre újabbban gondoskodni. Ennélfogva az állam kiadásai nálunk is oly roppant arányban növekedtek, hogy a jelen évi kiadást a korábbi évekével egybeazonosítani nem is lehet. Innen van, hogy mig a nép jólétben gyarapszik, az állam deficitet érez s gyakorta hitelhez kénytelen folyamodni.

„Szóval civilizálódnai és előhaladni annyit, mint az állam alkotmányozó alapelveit előbbre segíteni. A közhitel a nép vagyonosságától, ez a föld-

mivel és kereskedés felvirágzásától függ; a ki bennünket minden részre hajlás nélkül itél meg, be fogja látni, hogy kormányom ez irányban nevezetes haladást tett, de itt még nem fog megállapodni, hanem újabb lelkesülést merítve mindaddig tör, míg el nem értük minden tekintetben azon fokot, melyen a civilizált nemzetek állanak.

„Ezek szerint az államtanács tagjainak s az államhivatalnokoknak egyáltalában minden vallás- és fajkülönböztetés nélkül egy haza gyermekeinek s egy testület tagjainak tekintvén egymást, teljes összehangzásban és őszinteséggel kell működniük. Minthogy a személy- és vagyonbiztonság főleg a törvényszékek czélszerű berendezésétől függ, kellő lépések fognak tétetni, hogy e testületek a kor igényeinek megfelelő szervezetet nyerjenek.

„Végül beszédem végén ismétlem azt, a mit a múlt évben mondtam volt, t. i. hogy alattvalóim jóléte és boldogsága képezi legfőbb óhajomat; ennél fogva mindenkit külön külön föltekerek, hogy e némes czél elérésére nekem, tehetsége szerint, segédkezet nyujtson.“

Magyar országgyűlés.

A képviselőház ülése máj. 24-én.

Hoffmann Pál interpellációt intéz a közmunka- és közlekedési miniszterhez: Szándékozik-e a Budapesten oly ijesztő mérvben mutatkozó lakhiányt komolyan fontolóra véve, annak elhárítása iránt intézkedéseket tenni?

Mikó Imre, gr. közlekedési miniszter, kijelenti, hogy ez ügyet igen fontosnak tartja, s enquete összehívására fog gondoskodni. (Általános helyeslés.)

Napirendre térvén át a ház, felolvastatnak a bíráló bizottságok jelentései. Az első bizottság Horváth János (felső-fehérvárosi), a 2-dik biz. Döry János, a 3-dik biz. Somossy Ignác, a 4-dik bizotts. Kautz Gyula képviselőket igazolta. Ugyane bizottság Rákóczy János, duna-pataji képv. választása ellen vizsgálatot bántározott. Ezekben kívül a 6-dik bizottság Mocsary Lajos és Dobsa Lajos, a 7-dik bizottság Zichy Nándor, és végre a 8-ik bizottság Pulszky Ferenc képv. igazoltaknak jelenti ki. A bizottsági határozatok tudomásul vétetvén.

Következett a gazd. bizottság jelentése felletti tárgyalás.

Szentiványi Károly indítványozza, hogy az elnök rendes évi fizetése 12,000 forintban, a háznagyé pedig 3600 forintban állapíttassék meg.

Tisza Kálmán indítványozza, hogy az elnöknek annyi szálláspénz adassék, mint a minisztereknek.

Az elnök évi fizetése ehez képest 12,000 forintban, szálláspénze 2000 forintban megállapíttatik; így az indítványozott 2600 forint is. Egyedül Ivánka Zsigmond szavazott ellene a ház derültége közt.

Az elnök szálláspénze e szerint 2000 forintban állapíttatván meg, a háznagy számára megszavaztatik az indítványba hozott 3600 forint évi fizetés. Ezután a ház hivatalnokainak fizetése tárgyában előterjesztett jelentés vétett tárgyalás alá, mely hosszas és unalmas vita után, néhány jelentésként módosítással elfogadtatott.

Erre déli 12 órakor átér a ház a napirend tulajdonképeni tárgyára, a válaszfelirati vita folytatására, melyet ezúttal

Bujanovics nyit meg. A jobboldal zajos tetszés nyilatkozatai közt védi a többség politikáját, mely ha nem is fog vezetni a sokak által sóvárgott népszerűséghez, de hazánk jövőjét mindenestre biztosítani fogja.

Várad Gyula megtagadja a múlt országgyűlést, miért nem végzett többet, s meg a minisztereket egyenként. Egyiket az adóreform, másikat a Ludoviceum, harmadikat a keresk. lobogó stb. tárgyában. Heves, s itt-ott egyesek megjegyzéseivel félbeszakasztott beszéde most zajt, majd derültséget idézett elő. Végén a baloldal megéljelezte, erre:

Andrássy Gyula, gr. miniszterelnök egy rögtönzött, s viharos tetszést nyert szónoklatban felel, bebizonyítva, hogy a vádak csak felületes ítélet s szemlélődés következményei lehetnek. Be azt, hogy légből kapottak, s ha a múlt országgyűlés még többet is nem végzett, annak oka éppen az ellenzék hasztalan akadékoskodásaiban keresendő. Beszédét következőleg végzi:

Az előbb elsorolt okokon kívül van szerencsém még egy körülményt felhozni, illetőleg kérdést intéz a t. képv. úrhoz, hogy ha az adóreform kérdésében hozott törvények oly rosszak, miért nem méltóztat a t. ellenzék jobbakat javasolva hozni. (Zajos helyeslés, derültség.) A t. képviselő úr erős parlament szükségéről szól, a kormány ettől éppen nem fél, de erős parlament csak akkor lesz, hogy ha az ellenzék komolyan fogja fel hivatását, a kormánytól csak annak teljesítését követeli, a mit maga is tudna és akarna keresztülvinni, ha csak azt hirdeti rossznak, a mit rossznak tart és helyesli azt, a mit belsejében jónak ismer. Ez ad erőt befelé, ez ad erőt kifelé a kormányoknak és a nemzetnek. Én bevallom, hogy, legalább felfogásom szerint, a t. képviselő úr nem ezen elvet követte jelen beszédében, és azért arra kérem, hogy ha velünk együtt szíven méltóztatik bordan hazánk javát, akkor

méltóztatnék minden egyes kérdésnél arra hangsúlyt fektetni, hogy ne történjék semmi olyan, a mi az ország jogát veszélyeztetné, de egyszerű smind azt sem felejtteni, hogy nem helyes alá ásni azon tekintélyt, melylyel a kormánynak minden rendezett országban birnia kell, különösen oly támadások által, melyek a tömegre hatnak a nélkül, hogy módjában lenne meggyőződni arról, vajjon igazak-e? (Élénk éljenzés s taps a jobboldalon.) Az ülés végződik 2 óra után.

A képviselőház ülése május 25-én.

Napirenden az igazoló-bizottság jelentése, a felirati javaslatok tárgyalásának folytatása, a gazd. bizottság jelentése.

Gr. Mikó Imre közl. miniszter felel a fiu-meí vasút tárgyában hozott intézett interpellációra, kijelentvén, hogy az akadályok legvégsője is elhárítható, a munkálatok folytatását már semmi sem gátolja.

P. Szathmáry Károly interpellál a bottoztatás ügyében, s felhoz egy esetet Somogygyéből, Babocsáról.

Bobori K. interpellálja a pénzügyminisztert, ha bajlandó e az adóelengedésre a fagy által károsultakkal szemben.

Olvastatik ezután a gazd. bizottság jelentése. Következett a válaszfelirat tárgyalása. Első szónok Aczél Péter, ki a többséget pártolja.

Utána Ghyecz Kálmán szónokolt a Tisza K. felirati javaslata mellett; hosszu beszédét a baloldal zajos helyesléssel és tussal fogadta.

Szóltak még: Zsedényi E. és Irányi D. Végre a bíráló bizottság egy új tagjának megválasztását jelenti be az elnök, ezen új tag báró Kemény István.

Ezzel az ülés eloszlott.

Tanügyünk érdekében.

A Thun-féle tantervvel beállított iskola tanácsosi hivatal (Schulrath) Erdélyben 1861-ben megszűntvén, a kath. főgymnasiumokban minden tanév végén megtartott érettségi szigorlatokhoz, ezeknek kormányi ellenőrzésére a kormányzók királyi kormányzói biztosokat („regius gubernialis commissarius“) szokott volt kinevezni, rendszeren az egyes főgymnasiumok székhelyén lakó valamely egyén személyében. Mennyiben volt — éppen a legfőbb érdekek szempontjából — ez intézkedés megfelelő, azt az eljárás és ügymenet közvetlen ismerői igen jól tudják. De éppen e körülmény, melynek ismétlését a tanügy egyetlen komoly barátja sem óhajtja és az, hogy a kormányzók feloszlása után a nemzeti közoktatás reform-ügyének megindulásával „Erdély“ is szerencsés már tankertületi főigazgatóval birni: indítnak arra, hogy e sorokban azon kértessel forduljunk a tankertületi főigazgató urhoz, miszerint elterve az eddigi gyakorlatól, minthogy feltehetőleg úgy is elbírálásánál fogva ez talán éppen egyik legfontosabb teendője, sziveskedjék a f. tanév végén tartandó érettségi szigorlatok alkalmából főgymnasiumainkat látogatásával szerencséseltetni.

Melözve azon sokszert tekintet elősorolását, melyek azt oly igen igénylik, csupán azt kívánom megemlíteni, hogy ez alkalommal fog nyujtani egyúttal a tanodák szellemi és erkölcsi élete és más ügyeiről közvetlen tudomás szerzésére is, mi pedig a reformok jelen stadiumában, azoknak biztos és már égetően siető valóítására a közjó tekintetéből okvetlen szükséges.

Vajha szabad volna reményleni, hogy e kérdés oly szives fogadtatásban részesül, mint a minő jó indulat a tanügy iránt mondatja azt velünk!

K. E.

A köz-egészség érdekében.

A zuhanos gőzfürdők használati módja és szükségessége.

E lapok folyó évi 49-dik számában tett ígérem szerint kívánom röviden elmondani a gőz és zuhanos czélszerű alkalmazása és használata módját. Mindenekelőtt azonban figyelemre méltónak tartom felemlíteni, miszerint a gőzfürdő nem az újabb kor találmánya, mert már a görögöknel és rómaiaknál általános használatban volt. Azonban hosszabb időn át nem használtatott, még ismét a legújabb időben a tapasztalt orvosi tekintélyek gyógyírataiban méltó helyét foglalta el.

A gőzfürdő használata Ázsia népeinél, továbbá maiglan az oroszoknál mint nemzeti lényeges kellék szerepelt és szerepel.

Ezen fürdők sok ideig Németországban is nagyrészt mellőzöttek, de a legújabb időkben ugyanott újra felkaroltatott. Ez idő óta Német-, Francia- és Angolország legtöbb városaiban virágzásnak örvend.

Az Oroszországból átültetett gőzfürdő Németországban, valamint a kényelem, úgy a testalkathoz idomítva és a társadalmi szokásokat illetőleg lényegesen módosítva lett. E tekintetben sokat köszönhetünk különösen a bécsi Zsófia gőzfürdő-intézet elvitázhatlan érdemű és elismerésre méltó alapítójának Morawecz Ferencnek, valamint a budai Ráczfürdő-intézet szakavatott, finom ízlésű és tapasztalt tulajdonosa dr. Heinrich Nep. Jánosnak; ő általunk birjuk az egészségre nézve azon nagyfontosságú tapasztalatot is, hogy az izzasztó termekben

folytonosan vezetett gőznek mérsékeltén nedves és melegnek, valamint szagatlan, színtelen, átlátszó és minden ártalmas anyagtól tisztának kell lennie. Az ily gőzfejlesztéshez szükséges készlet költséges ugyan, de mulhatlan föltétele a jó sikertű gyógykezelésnek.

A jól felszerelt és tapintatos felügyelettel kezelt gőzfürdő az év bármely szakában jó sikerrel használható, leghatásosabb azonban a hideg évszakokban. A reggeli órák, a reggeli élvezése után egy órai időközrel legajánlatosabbak. Óvakodni kell azonban a fürdés előtt vagy után szeszese italok élvezetétől.

Jó melegen öltözve bármily időjárásban minden káros befolyástól félelem nélkül használhatjuk e fürdőt, csak hazamenet átázástól kell órizkednünk. Ne legyünk túlzók sem a gőz, sem a zuhanos használásában. A kezdő látogató ne sieszen mindjárt a legmagasabb fokú fekpadokra, hol a hőség a még szokatlan vendégnek igen nagy foku.

A fürdő vendég lassu vezetés után lépjen a hűsítő terembe s a zuhanos alatt frissítse fel magát. Azonban, ha a hideg víz iránt igen érzékeny, ugy ezen mitűt elmaradhat. Innen a gőzterembe lépve tiljjon a második fokú padra, néhány percig itt időzve nyitott szájjal szabadon szivja be a jótékony gőzt, s azután foglaljon helyet a negyedik, ötödik vagy hatodik fokon. Itt hosszant fekvé nyugodtan várja be, míg a test minden részén izzadni fog, a midőn a fürdő szolgálta által szappanyoztassa és dörzsöltesse meg magát. E dörzsölés és kellő hűsítés után fektüdjék ismét az előbbi legmagasabb padra és esendes pihenés közt várja, míg a második izzadtság teljes mértékben beáll. Minél nyugodtabban viseli magát, minél kevesebbet beszél, közbe közbe néhány pohár friss vizet ürítve, annál könnyebben, jobban és kellemesebb hatással áll be az izzadság.

Ha valamely vendégnek a hőség elviselhetlenné lesz, nedvesítse arcát hideg vízbe mártott szivacscaal. Azonban fejét minél kevésbé nedvesítse, mert ez által az izzadás egyenlősége gátolatik. Ha pedig kollemlen érzés, rosszulletű fogná el, meujen azonnal a zuhanos alá vagy mártsa magát a hideg vízzel telt kádba, igyek egy-két pohár vizet.

A gőz és hűtő termekből távozás előtt mindenekelőtt szükséges, hogy a hűtés mindaddig folytattassék, míg a test minden része egyenletesen hűsítve van, és gyenge didergés jelentkezik.

Ha így a fürdő-vendég kellően kihűtötte magát, ugy télen vagy nyáron bármily időjárásban bátran gyalog mehet haza, a nélkül, hogy köbögéstől, hurutós, csúszós bántalmaktól vagy egyéb káros következményektől kellene félni egészségét, sőt inkább biztos lehet, hogy hasonló bajok ellen teste megedződött s így meg is óvatik.

Az öltözködés történéje lehető leglassabban, és általában hasznos addig maradni a váró teremben, míg a haj teljesen megszárad.

Berlin hatalmas példánul szolgál minden városnak, mely önfelvirágzását óhajtja. Ott ugyanis egy tudós társaság: „Verein zur Erforschung von Krankheitsursachen“ alakult, melynek feladata s törekvése a betegségek keletkezési okát kiphatolni, hogy eként a betegségek fejlődését meggátolhassa. Ezen tudós társaság tapasztalatai által jutott tudomásunkra, hogy a tisztaságot kedvelő népeknél még a ragályos betegségeknel is sokkal enyhébb befolyásúknak bizonyultak, mint hol a tisztatlanság honol; mert ennek szomorú tapasztalati példáját találjuk a Kordillierek magaslatán lakó egyes népfajoknál, hol a ragályos betegségek rettenetes irtóháboru módjára pusztítják a lakosokat.

Ezeket így tudva, és meggyőződve arról, miszerint tiszták csak a víz használata által lehetünk, annyival inkább tödőzölhetjük és kell hogy felkaroltassék a helybeli Diana fürdő nagyobb kiterjedését tervező részvény-társaság jótékony terve minél czélszerűbb kivitelében, mely társaság áthatva a vállalat életrevalóságától, sietett megadni az alapot, ily fontos egészségügyi kérdés megoldásához, minél fogva már most méltán elvárhatja a gondolkozó s a város haladásá iránt éber résztvevő s érdekek viseltető kolozsvári közönségtől, miszerint a rendelkezésére bocsátott részvényeket örömmel aláírja s átvállalja.

A közegészségügy sarkalatos tényezője egy város virágzásának, miért is Kolozsvár mulhatlan szükségéi közé tartozik egy minden kényelemmel bíró egyes s tapintatos vezetés alatt álló, oly nagyszertű fürdő-intézet előállítása, mint a milyent a részvény-társaság állítani törekszik. A beteg ott meggyógyul, s az egészséges új erőt nyerend.

Nem szükség elősorolnom az idült és heveny lefolyású titkos kórok, a görvény, a lélegzési, tápivarszervek hátrjai hurutos bajainak hosszu sorát, melyeknek gyógyítására a Diana részvény-fürdő lesz rendelkezhető; a zuhanos, hideg s meleg fürdők, a bömérség megbarátozható foka szerint, a különféle gyógyszervegyítékű kád s egy nagyszertű gőzfürdő, erről mári a „Kolozsvári Közöny“ folyó évi 49-dik számában bővebben szóltam.

Kolozsvár városa bizton elvárja a kebelében lakó orvos uraktól, hogy e kínálkozó alkalmat mindenesetre teljes kiterjedésben felhasználják.

Az alapítók s részvényesek bizvást számíthatnak e vállalat virágzására, a belefektetett tőke dús kamatozására, s így a közönség hatalmas pártolása, a népgazdasági és egészségügyi szempontból sem maradhat el, különösen ha Berlint követve, mindenekelőtt szem előtt tartjuk, miszerint az egészségügy sarkalatos tényezője egy város virágzásának.

Forray Géza.

IV. közlemény

a székely-kereszturi unitarius közép-tanoda további építésére begyűlt segélyadományokról.

Építési anyagszerekkel s illetőleg azoknak elszállításával áldoztak eddigéle a szent ezétra a következő falvak, s néhány egyes ember:

Követ adtak és szállítottak: Alsó-Siménfalva 4 és 3/4 ölet, Alsó- és Felső-Benczéd másfél ölet, Bethfalva másfél ölet, Csehétfalva két ölet, Fiafalva 36 szekérral, Gagy 1 és 1/2 ölet, Kis Galambfalva 3 ölet, Kis és K. Kadács 2 és 1/2 ölet, Kis-Sólymos 1 1/2 ölet, M. Zsákod 12 szekérral, Medesér 2 és 1/2 ölet, N. Galambfalva 4 ölet, Sz. Ábrahám 3 ölet, Szt. Miklós 1 ölet, összesen 27 ölet és 48 szekérral.

Meszet adtak és szállítottak: H. Almás némes közsege 28 szekérral, H. Karácsonfalva 12 szekérral, Vargyas 26 szekérral, összesen 66 szekérral.

Téglaégetni való fát adtak és szállítottak: énlaki unitár. ekklezsia 5 hosszú ölet, Etéd némes közsege 9 ölet, martonosi ekklezsia 6 ölet, tordátfalvi ekklezsia 5 ölet, k. sólymosi, tarcsafalvi és kadácsai egyesek 12 szekérral, összesen 25 hosszú ölet és 12 szekér szam.

Téglaégetni való helyet adtak: Újszékely közsege 100 ezer darab téglára, t. Bereczky Zsigmond úr a sz. kereszturi határon az intézethez közel 70 ezerre.

Építéshez való fákat és pedig fenyőfát adtak: a némes 17 falu közsegeinek birtokossági előjárósága, hogy a birtokossági előjáróság ide vonatkozó határozatának dicséretesen jellemző szavaival éljek: „a legnagyobb készséggel“ adott 418 darab fenyőfát, Szentegyház-Oláhfalva 80 darabot, összesen 498 db.

Cseréfat adtak: Gyepes közsege 2 szalát, H. Keményfalva 4 szalát, H. Újfalu 6, Vargyas 5, gyepesi T. László Ferencz úr 4 szalát, összesen 21 szalát.

A némes tizenhét falu és Szentegyház-Oláhfalva által adott 498 darab fenyőfát a havasból Bikafalvára szállították:

Kénosi atyafiak 35 szekérral, b. keményfalviak 16, lokódiak 20, recsenyédiek 22, h. szt. martoniak 25 szekérral. Ezek a fenyőfák Bikafalván kinagyoltatván, azokat leszállították Székely-Keresztura:

Derzsi atyafiak 80 szekérral, csekéfalviak 9, szt. ábrahámiai 10, sz. kereszturik 16 szekérral.

Oroszhegy adott és csekély árért le is szállított 12 szál 7—8 öles hosszú gerendát.

Végül dicsérettel említenő meg a székely-kereszturi unitár. ekklezsianak azon áldozatkészsége, melynél fogva a papi telekből az építésnek a terv és szükség szerinti terjedelemben leendő valósitatása végett a mlts. és főtisztelendő E. K. Tanács jóváhagyásával adott minden díj nélkül 50 □ ölnyi területet.

Ebben a IV-ik közleményben az olyan adományok, mint pl. a nagy boronyai 50 és a k. városbelyi 13 frt. tiszta pénzbeli adakozás, továbbá a némes tizenhét falu és a tisztán r. kath. Szentegyház-Oláhfalva, meg a két galambfalvi, bethfalvi és etédi, legnagyobb részt ev. reform. községek nagy mennyiségű kö — illetőleg fa-adományai — hogy a nem unitarius felekezettű egyes adakozókról ne is szóljunk — a legörvendetesebb bizonyosságai annak, hogy a magyar népek egyik ős törzse: a székely nép is mind inkább kezdé átérteni és átérzeni azt a nagy igazságot, hogy nekünk magyarokul itt a nagyszámú és hatalmas idegen nép-elemek közepette fennmaradást s anyagi és szellemi jólétet csupán csak a felekezeti szűkkeblűségeken föltemelkedett általános nemzeti művelődés adhat; a melynek eszközése végett a hazának minden pontjain a lehető legjobb karba kell hoznunk és a szükséghez képest szaporítanunk is a nevelő intézeteket, mint a művelődésnek leghatályosabb és biztosabb tényezőit.

Fogadják azért a lelkes és buzgó adakozók egyen egyen és közönségesen a legmélyebb köszönetét a sz. kereszturi közép-tanoda építettő bizottságának, mert e kegyes adományok tevék lehetővé azt, hogy az elmúlt öszön fedél alá kerülhetett az a 13 lak. illetőleg tanszobából álló szárnyépület, a mely a tanintézet régibb köépületeinek éppen a hasonlét teszi, és azt minden tekintetben cél- és korszerűleg kiegészítendi — ha teljesen elkészülhet még ugy egy pár ezer o. é. forint költség ráfordításával, a mely költségű összeg mintegy felerészben kész pénzül van meg, felerészben pedig egyfelől a múlt évi formális ígéretek, másfelől a formális ígéretek nélkül is kilátásban lévő hálaköteles áldozatok folytán — reményeségünk szerint — rövid idő alatt bekerülend, s mentől hamarábbi bekerülése az építésnek folyó évi sep-

nem mulaszthatjuk el a közönség részéről is figyelemztetni a bíróságot, hogy ezen ügynek bevezése iránt bizonyára mindenki érdeklődik. Tartózkodunk egyik vagy másik felet gyanúsítani, a bírói vizsgálat eredményét megelőzőleg, de bizonyára közérdek az, hogy a dolog valósága elvégre törvényes kereset útján kiderítessék. Ha csak egyike is igaz azon vádaknak, melyek Z. A. szolgabíró ellen emeltettek, hadd legyen képes a megye kidobni azon tisztviselőt, ki ellen ilyen valami bebizonyul,

ha nem, hogy lakoljanak azok, kik köztisztviselő ellen a közigazgatás kárára és köznyugalom zavarására ilyen vádakot alapítanak emelni merészelnek. A törvényszéknek tudnia kell, hogy a megye közvéleménye követeli ezen ügynek pártatlan tisztába hozatalát, s hiszszük, hogy komoly feladatának gyorsan s az igazság iránti szigorral megfelelelend. Az idézett cikkben felhívott közvéleményt csak arra figyelmeztetjük, hogy függeszse fel ítéletét mind addig, míg az ügy az illetékes bírói

ítélet által befejezve nem leend. Addigi megnyugtatóra kötelességnek éreztük megjegyezni, miszerint a cikk aláírója a közvéleményre nem bivatkozhatik, s még kevésbé folytathat be annak alkotására. Ki közvéleményt akar alkotni, annak a közvélemény előtt tisztán kell állania. B. L. már volt különböző kibágásokért felsőbb hatóságok helybenhagyása folytán börtönnel büntetve, jelenleg bünyit kereset alatt áll. Ily egyéniség valamennyi magát teljesen tisztára nem mosta, a közvéleményre

sem nem hivatkozhatik, sem nem alkothatja azt. Ennyit a nyugtalanított közönség érdekében, annyit még hozzácsatolásával, hogy miután az ügy bizottmányi gyűlésekben tárgyalatott, Alsó Fejérmegye tisztviselői is merőben igaztalanul gyanúsítottak azzal, mintha valamit ezen ügyben elmulasztottak volna.

A többi nem tartozik reánk.

r. l.

12,473. 1869.

(261)

(2—3)

Hivatalos hirdetés.

A nagyméltóságú m. kir. pénzügyminiszterium f. év május hó 7-dikén 16,222 sz. alatt kelt rendelet által a Belbéri határ-vámhivatalt az 1869 év május hó végével megszüntette.

A m. kir. pénzügyigazgatóságától.
Kolozsvártt, 1869 május 24-kén.

NEM HIVATALOS

!Hivatalokat érdeklő!

A nmltu magy. kir. igazságügyminiszterium rendelete következtében az új polgári törvénykezési rendtartás legközelebből életbeléptetése ötletéből bátor vagyok a tekintetes megyei, széki, vidéki és városi közigazgatási és törvényszéki hivatalokat, községi előjáróságokat tisztelettel fölkérni, hogy a hivatali szükségre megkívántatott **könyv- és könyvnyomtatványokat méltóztatassanak nálam megrendelni**, melyeknek — a kezem alatt levő nyomdának újabb időben történt czélszerű berendezése következtében — **legjutányosabb árakon s legrövidebb idő alatti elkészítése leend föltörökvésem.**

Minden nyomtatvány jó papírra nyomtatva és jól kisimítva adatik ki, hogy az írás szebben, gyorsabban és biztosabban történhessék.

A polgári törvénykezési rendtartáshoz megkívántatott nyomtatványoknál nem szükséges a mintázatok beküldése, csak a hivatalos kiadásban megjelent ily című munkában: „**Függelék a polgári törvénykezési rendtartáshoz**“ foglalt **minták számainak s a papír nagyságának** megnevezése.

A fennírt könyv, valamint minden, a közelebbi időben megjelent, legújabb törvénykezési művek könyvkereskedésben mindig kaphatók.

Kolozsvártt, 1869 május hóban

266

1—*

STEIN JÁNOS,
könyvárus és nyomdász.

Az orvostudor HOFFMANN-féle

fehér növény-mell-szörp ajánlása.

Hosszú idő óta szenvedem borzasztó és heves köhögésben. Minden szer hasztalan volt; még is vettem Schweidnitzban Müller Albert úr kereskedéséből a vajpácson a vörö Rátnál egy palack orvostudor **Hoffmann-féle fehér növény-mell-szörpet**,

mely a kertületi lapban igen hathatós szer gyanánt volt ajánlv. Az első palack használata után már tetemes javulást éreztem, s a fenn emlitett szörpből néhány palack tökéletesen megmentett a bajtól. Azért azt a szenvedő emberiségnek mint biztos szert ajánlom, különösen köhögés és mell-fájdalom ellen.

Kaltenbrunn, Schweidnitz Ker. június 20-án, 1864.

(265) 29/5 (1—1)

Langer, birtokos.

Raktára van 2 frt, 1 frt és 50 kros palackokban:

Segesvártt: **TEUTSCH J. B.** urnál.

236

3—3

Czetz J. és Társa

divat-kereskedésének, megjötték a legújabb divatu, és külömbféle alakú

SZALMA-KALAPOK,

izletesen **diszítve, s diszítetlen**, a diszítéshez finom **francia-virágok, szalma-virágok, fonatok és szalagok.**

Továbbá: a legújabb divatu

tavaszi és nyári-napernyők,

finom Batiszt-, Jaconet- és Pergalin-

ruhászövetek, színes és fekete női-

topánok, kész férfi-íngék, nagyválasztásban

s jutányos árakért.

217

Férfi-, hölgy- és gyermek cipők, bőr, chagrín-, brünell- és más anyagból; gummi-felezcipők.

Lovagló eszközök, lovagvesszők, nyerges és ostorok, lovagpálczák.

Úti bőröndök bőrből, fából vízmentes vászonnal (water proof) borítva; utazó táskák bőrből, szinvatból és szőnyeg kelméből.

Kéfék, fésűk, kaucuk, bivalzszerű és elefántcsontból fog- és körömfékek.

Látszereszi eszközök, ékszer-szekerények, virágasztalok, fáskosarak, virágtartók, albumok, óratartók, csillárok.

Legjutányosabb árak!

Nürnbergi és divat-cikkkek; pipereasztali szerelvények, illatszerek, illatos mosdó szappanok, hajkenőcsök sat.

Férfi és gyermek kalapok legutányosabb választékban, selyem-, posztó-nemez-kelméből és szalmából az év minden idényére.

Nagy Bazár Csapó Sándornál

Kolozsvártt, főtér a nemz. szálloda alatt.

Rajz- és írószerek, tollkések, acél- és lúdollak, tenta-tartók, rajzúrok, papírvágó ollók.

Varró-eszközök, tűk, gyűszűk, ollók, himző és kötő tűk, varró-párnák, varró-asztalok sat. sat.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan teljesíttetnek.

2—*

Eső- és napernyők, legyezők, selyem-, vászon- és fából; sétapálczák.

Vadász- és halász-eszközök, fegyverek, revolverek, kardok nagy választékban.

Asztali, csemege- és konyhabécsék, chinaezüst, pakfong, alpaca és bádog kanalak, téglázó rezekek, gyertyatartók, kávé-tálcák, főzők és örökoroszosz thea-főzők (Samovar).

Szivargépek, gyufatartók, pénz-, szivar és dohány-tárcsák, tájékpipák és szivar-szipkák, képkeretek és tükrök.

Olaj-, fotográf- és petróleumlámpák; madár-kalitkák, függöny-diszek, ablak-függönyök, székek, ruhatartók, pököládák, sat. sat.

(240)

(3—3)

Bázna-fürdő

Medgyes mellett Erdélyben, az idény megnyitása május 15-én.

Bázna, tadomás szerint egy a leggyógyereőbb iblany- és búzenyartalmú sós-fürdő, Medgyestől 13³/₄ mérföldre fekszik kellemes, erdő és szőlőhalmoktól koszorúzott völgyben, 7—8 óra távolságra a K-fejérvári indóházától.

E fürdő gyógyereje bebizonyult: görvély, mindennemű köszvény, csúsz, bújanyes bőrkütsések, a nyirkmirigyrendszer beszűkítése, mindkét nem nemzőkórának idült betegsége, csuklővízkóráság, izom- és inrészek fízomódás és egyéb mechanikai sérülések következtében megkurtulása sat. ellen.

Az ásványviz, mint a Haller vagy Kreutz-féle víz bensőleg is használtatik s kivánságra 25—50 palackos ládákból mindenhova elküldetik, az elküldést fölvaltalja **Rideli J. kereskedőháza Medgyesén**, mely minden kérdésre felvilágosítást is ad.

Szorakozásról a **Salamon János** vezetése alatt álló nemzeti zenekar, továbbá bálok, hangversenyek, hírlapok sat. által gondoskodva van.

Kirándulások a közel erdőbe s kies vidékre, kitünő étterem, a beteg vendégek kívánatainak tekintetbevételével.

Friss hideg ivóvíz, valamint a meleg napokon frissítő szerek, u. m. fagyalt, limonade sat. legjobban gondoskodva van.

Naponta postai feladás és levélkihordás helyett Bázna, Medgyesén táviradivatal.

Medgyes és Bázna közt naponta kocsis közlekedik, egy személy vitelére 50 kr.

Előjegyzést lakszobákra a fürdői helyiségben elfogad, s minden felvilágosítást készséggel nyújt

Bázna, május 1-én 1869.

Binder József,

vendéglő- és fürdő-bérlő.

(263)

(1—3)

Hirdetés.

Háromezer veder eladó bor

1867—68 évi részint Sz.-Somlyai, részint kitünő Girokuti hegyek termései.

Értekezhetni fölöle tulajdonos

BOCSÁNCZI ADOLFFAL,

Girokutan

u. p. Alsó-Szopor.

254

2—4

NAGY JÓZSEF

orgona-művész,

Brassóban, nagyutca 543. sz. a.

tisztelettel ajánlja a n. érd. közönség becses figyelmébe a jelen korszakban tökéletesített **hangszereit**, különösen imabazak és oskolák használatára szükséges bármilyen nagyságu **organák és harmoniumok** készítését elvállalja s művei tartósságáról és tökéletességéről kezeskedik.

Becsés megrendeléseket pontosság és jutányos ár által is törekedend kiérdemelni.

239

29/5

4—26

Első oszták

Velocipéde-gyárraktár,

iskolával egybekötve.

LENZ C.

Bécs, Landstrasse, Marxergasse N° 9.

Készít mindenféle

Velocipédeket

különböző német, angol és amerikai

minták, szerkezetek és felszerelések szerint.

2 kerekűeket **fiugyermek**ek és **férfiak** számára, általános használatú.

3 kerekűeket **hölgyek** és **gyermek**ek számára, kertben, parkokban és falu való használatú. Legjelesebb minőség mellett a legolcsóbb árak. Kéretik e gyár készítményeit rosszabb minőségű külföldiekkel össze nem téveszteni.

(194)

5—*

Figyelemreméltó!

A **Széchenyi zuhanyos fürdő** alóli tulajdonosánál minden időben található több száz darab **száraz deszka** és kész **padozat** (padimentum) a legjutányosabb árban.

Csiky József,

a Széchenyi fürdő tulajdonosa,

külmonostor-utca, 59. sz.

Az első magyar

gyapjúmosó- és bizományi részvény-társulat

gyárüzletének megnyitása.

Pesten felső-dunator, a Pannónia gőzmalom mellett.

A gőzerőre, s a külföldön rég elismert „Leviathan“-gép rendszerre berendezett, naponként **200 mázsa** képességű,

első magyar gyapjúmosó gyár elfogad:

1. a) mindennemű egy- és kétnyiretű-
b) bőr és timár
c) zigalya és zackel } **gyapjút**

izzadt állapotban, vagy usztatás után nyírva, osztályozás és tökéletes megtisztítás végett, zsír, piszok, homok és bojtortól, **gyármosás útján**, mely a gyapjút közvetlenül alkalmasá teszi mindennemű gyapjúrua gyártására, gondoskodva van a gyapjunak parthik szigorú elkülönzéséről, s kezeskedik a társulat a mosás sikeréről is.

Mosott gyapjú naponként látható a gyárhelyiségben.

2. A társulat elvállalja a gyapjunak bizományképpen eladását is minden időben, vagy az általa a nyár folytán rendezendő

nyilvános gyapjú árverésen.

3. A társulat ad **előlegeket** a neki átadott, vagy átadandó gyapjura, mérsékelt kamatokra. A mosási, raktári és eladási-díj a legjutányosabbra van

(264)

szabva.—

(1—2)

A gyapjú-termelő és kereskedő urakhoz

azon kérést intéztük, sziveskedjenek a mosás és árverésre beadandó gyapjút, nekünk minél előbb bejelenteni, miután különösen az árverésre nézve catalogusok fogalmazása szükséges.